

J.N. Darby

Synopsis: Jona

Jona

De profeet Jona stelt ons in de gelegenheid zijn geschiedenis toe te passen op vele gevoelens die in het menselijk hart kunnen opkomen. Zijn persoonlijke geschiedenis, de geschiedenis van een man die in het algemeen oprecht was, maar niet de moed had met beslistheid naar Gods wil te handelen, is zo verweven met zijn profetie, dat de persoonlijke toepassing tamelijk eenvoudig en natuurlijk is. Toch spreekt de geschiedenis van Jona meer van iemand die namens God een getuigenis aflegt, dan van een gelovige in zijn normale leven. Het is de geschiedenis van ons menselijk hart, als het getuigenis van God tegenover de wereld daaraan wordt toevertrouwd, en van Gods soevereine regeringswegen in verbinding met onze werken. Daarom vinden we in de geschiedenis van Jona in dit opzicht een beeld van de geschiedenis van de Joden en zelfs in zeker opzicht de geschiedenis van de Messias, behalve dan dat Christus in genade Zijn plaats als Getuige op aarde innam en dat Hij hierin altijd volmaakt was. We zullen wijzen op de grote lijnen, die de Geest van God in dit verhaal heeft willen neerleggen. Want ze zijn van groot belang, als we ze vanuit het aangegeven gezichtspunt overdenken.

Het is duidelijk dat de profetische feiten hier alleen maar de gelegenheid en de omlijsting vormen van de beginselen die hieruit voortvloeien. Want de profetie beperkt zich tot de dreiging dat Ninevé over 40 dagen zou worden verwoest, waarvan de vervulling evenwel werd afgewend, doordat de stad zich bekeerde. De geschiedenis van Jona zelf vult het grootste deel van dit boek. Ninevé, dat de wereld voorstelt in haar natuurlijke grootheid, vol hoogmoed en ongerechtigheid, denkt niet aan God en Zijn gezag en had een rechtvaardig oordeel verdiend. Dit is

de aanleiding tot de hele ontvouwing van de wegen van God, die men in dit boek vindt. Jona wordt geroepen dit oordeel aan te zeggen. Maar de neiging van de natuur van de mens, aan wie het getuigenis van God is toevertrouwd, is zichzelf te verbinden met de belangrijkheid van de boodschap die hij brengt. Dat God in Zijn genade hem met deze belangrijkheid kan bekleden, zien we in de geschiedenis. Maar diegene het doet, aan wie het brengen van de boodschap was opgedragen, kan eindigen in hoogmoed en ijdelheid. Het gevolg is dat zulke mensen het niet kunnen hebben dat God aan anderen genade bewijst, of Zijn gedachten door een ander middel openbaart, zelfs wanneer dit in genade gebeurt. *Zijzelf* moeten de dingen doen; *zijzelf* moeten de eer ervan hebben. Al hun gedachten over God zijn begrensd tot hun *eigen* gezichtspunt, tot de boodschap van God die *hun* is toevertrouwd.

Vergelijk ook wat we gezien hebben bij Mozes en Elia, deze eminente dienstknechten van God. Het besef van de hoogheid van een God Die vergeven kan, is voor het menselijk hart te hoog; het kan het niet verdragen. De zelfverloochening, die alleen maar zoekt de wil van God te doen, waarin die wil ook bestaat, laat alle heerlijkheid aan God. Als Hij Zichzelf verheerlijkt door genade te betonen, dan dankt zij Hem van harte daarvoor. Zonder die zelfverloochening willen wij graag het zwaard van Zijn wraak hanteren, wat helaas meer in overeenstemming is met onze natuurlijke hart en meer ertoe dient onze eigen belangrijkheid te vergroten. *'Heer, wilt U dat wij zeggen dat vuur van de hemel moet neerdalen en hen verteren, zoals ook Elia heeft gedaan'* (Luk. 9:54); dat is de uitdrukking van de natuurlijke gevoelens van het hart. Want uitoefening van wraak betekent de openbaring van macht. Gods genade stelt de zondige mens in de gelegenheid zich in barmhartigheid te verblijden. Het wil geen macht openbaren, maar juist diegene sparen, over wie de macht zou worden uitgeoefend. Aan de andere kant, het is God alleen Die genade kan betonen.

Voor het menselijk gevoel is het dreigen met wraak verbonden met het gezag van degene die het recht heeft de wraak aan te zeggen. De boodschap en de boodschapper worden beide gevreesd. Maar iemand die vergeving ontvangen heeft, is op dat ogenblik meer bezig met zijn eigen vreugde en met Hem Die hem vergeving heeft geschonken, dan met de boodschapper van de vergeving. Bovendien verbindt de genade zich juist met de onrust, die door het aangekondigde oordeel is veroorzaakt. En als de boodschapper zelf niet vervuld is met een geest van liefde, dan voelt hij zich niet op zijn gemak in de tegenwoordigheid van een God Die boven zijn gedachten staat; en hij is bang voor Hem doordat hij Hem niet kent. Ook vreest hij dat zijn belangrijkheid in de ogen van de mensen kleiner wordt, als God genadiger is dan zijn enge hart en dan de boodschap die hij moet brengen.

Zo was het bij Jona, hoewel hij God vreesde. Hij vluchtte uit de tegenwoordigheid van Jahweh, omdat hij voelde dat hij niet op Hem kon rekenen om de kleinzielige eisen van zijn bekrompen hart te bevredigen (vgl. 1:3 met 4:2). Men beseft dat God boven de verlangens van ons menselijk hart staat. En anderzijds bevat de waarheid van God ons, als we ons ermee kunnen bekleden om onze eigen rol groter te maken. Zo was het ook met Israël. Het was het vat van Gods getuigenis in de wereld en het roemde daarin, omdat het henzelf met eer bekleedde. Daarom kon het niet verdragen dat aan heidenen genade werd bewezen. Door hun weerstand hiertegen maakten ze de maat van hun ongerechtigheid vol, om zo de toorn van God over zich te brengen (vgl. Jes. 43:10 met 1 Thess. 2:16).

In de profetie worden dus twee beginselen ontvouwd, waarop in feite het getuigenis van God moet berusten. Allereerst wordt de mens geroepen dit getuigenis af te leggen als een bewijs van trouw tegenover God, aan Wie hij verantwoordelijk is. Zoals we al zagen, was dit de positie waarin Israël was geplaatst. Hun hele geschiedenis bevestigt deze gedachte. Door God gezegend met een plek in Zijn nabijheid, had Israël tegenover de wereld een getuigenis moeten zijn van Wie de ware God is. Maar volkomen onbekwaam om Zijn genade tegenover de heidenvolken te begrijpen – hoewel het huis van Jahweh altijd het gebedshuis voor alle volken was, faalde Israël zelfs in het bewaren van zijn eigen trouw, als het enige middel waardoor de wereld het ware karakter van God had kunnen leren kennen. In plaats van dus een zegen voor anderen te zijn, sleepten ze hen mee in de oordelen die ook over henzelf zouden komen. Dit is de les die we in de geschiedenis van Jona zien, als hij de eerste keer de boodschap van God ontvangt. Hetzelfde zal straks in de laatste dagen plaatsvinden. Israël, ontrouw tegenover God te midden van de golven van een woelige wereld, ongevoelig door ongeloof voor het oordeel dat gereed staat te verslinden, zal al de volken meeslepen in de gevolgen van hun eigen zonde. En dan zullen door het ingrijpen van God ook de volken ertoe gebracht worden om Zijn macht en heerlijkheid te erkennen.

Laten we bedenken dat het beginsel waarover we spraken, altijd waar is. Als zij, aan wie God in Zijn genade een getuigenis heeft toevertrouwd, dit niet in overeenstemming met Zijn genade ten gunste van anderen bewaren, dan zullen zij zelf ook heel snel ontrouw worden in hun eigen wandel voor Gods aangezicht. Als zij God echt zouden kennen, dan zouden ze zich verplicht voelen Zijn Naam bekend te maken, opdat anderen in die zegen zouden kunnen delen. Als Zijn heerlijkheid en Zijn genade niet alles voor ons zijn, zullen we zeker niet in staat zijn onze wandel voort te zetten op de hoogte van onze verantwoordelijkheid voor Zijn aangezicht. Het kan ook niet anders, want die God vol van genade is onze enige kracht.

Het eerste wat ons wordt voorgesteld, is dus een man die werd geroepen om Gods getuige te zijn te midden van een hoogmoedige en verdorven wereld die haar eigen wil volgde, zonder rekening te houden met het gezag of de heiligheid van God. Maar de profeet was niet dicht genoeg bij God om te delen in Diens heilige en liefdevolle wegen. Hoewel hij wist dat God genadig is, schrok hij ervoor terug zo'n God in de wereld te vertegenwoordigen. Zichzelf met de naam van God te bekleden om hierdoor verheerlijkt te worden, dat had Jona niet afgeslagen. Maar de last te dragen die noodzakelijk verbonden is aan het bewaren van het getuigenis van een God, Die zowel genadig en lankmoedig is als heilig, dat was te zwaar voor het ongeduldige hart van een profeet die zijn eigen wil in oordeel wenste uit te voeren, als de anderen niet in heiligheid wilden gehoorzamen.

Merk op dat Jona niet vluchtte voor de tegenstand van Ninevé, waar hij had moeten prediken; maar hij vluchtte uit de tegenwoordigheid van Jahweh. Christus, onze gezegende Heer, is de Enige Die de taak heeft volbracht, waarover we hier spreken. Hij is de trouwe Getuige. We zien dit o.a. in Psalm 40, waar Hij spreekt over de wijze waarop Hij deze taak op Zich nam en die ook volbracht. Hij woonde in een heerlijkheid die Hem zo volkomen boven zo'n positie plaatste, dat alleen vrijmachtige genade Hem hiertoe kon bewegen. En toch maakte die heerlijkheid alleen Hem ertoe bekwaam deze taak op Zich te nemen en die ook te volbrengen, ondanks alle moeilijkheden die de vijandschap van de mens in Zijn weg stelde. En hoe groot Zijn heerlijkheid ook was, Hij volbracht de dienende taak die Hij op Zich had genomen, als een plicht in ootmoed en gehoorzaamheid, ja, gehoorzaamheid tot in de dood. Zie in Psalm 40:2-3 hoever Hij ging en hoe Hij Zijn vertrouwen op God stelde. Hij werd Mens om deze taak te vervullen (vs. 7-9). Hij voerde Zijn werk trouw uit, door de waarheid en de gerechtigheid van Jahweh niet te verbergen voor de gemeente van Israël (vs. 10-12). Vanaf vers 13 af zien we Hem onder de zware druk van de plaats waarin Hij was gekomen door de ongerechtigheid van de mensen en doordat Hij de zaak van het volk op Zich had genomen. Hij beval Zichzelf aan in de tere barmhartigheid van Jahweh. En nadat Hij met een volmaakt geduld getuigenis had afgelegd, bad Hij om oordeel over Zijn vijanden, die Gods getuige haatten. Want het was de tijd van oordeel in de Joodse bedeling.

We zien dat de oordelen die over de ontrouwe profeet komen, en die hij ten slotte zelf ook erkent, de middelen zijn waardoor de Naam van Jahweh bekend en geëerd wordt onder de volken. Hier begint de tweede geschiedenis: de complete verwerping van de getuige, die de drager van de eerste boodschap was geweest. Hij ondergaat het oordeel van God en wordt uit Zijn tegenwoordigheid verbannen in de diepte van de hades, het dodenrijk. Dit is het rechtvaardige lot van het zondige volk, vanwege zijn ontrouw aan het getuigenis van God, de volkomen

onbekwaamheid om het uit te dragen. Christus in Zijn oneindige genade daalde af in die plaats, maar werd verworpen, juist omdat Hij trouw was. In het gebed van Jona zien we duidelijk ook de geest van het overblijfsel van Israël. Jona 2:7-9 is wel heel duidelijk!

Hoewel het overblijfsel van Israël door genade oprecht is, is het toch slechts vlees. Het getuigenis is hun toevertrouwd, maar ze falen. Waar het vlees geen kracht heeft, moet het oordeel van de dood over alles komen wat van de eerste mens is. Het is ijdelheid. En wie kan hem opwekken, als hij in de dood neerdaalt? Wie kan een dood man tot een getuige van God maken?

Maar, geprezen zij God! Christus daalde af in de dood. Zoals Jona drie dagen en drie nachten in de buik van de vis was, zo daalde ook de Zoon des mensen voor dezelfde tijd af in het hart (of de schoot) van de aarde. En wie kon Zijn opstanding verhinderen? Hier was het de dood die machteloos was en niet de mens. De dood streed tegen Een Die de macht des levens had. En, hetzij dat we op de macht van God zien, van welke Christus met recht Zijn opstanding kon verwachten op grond van Zijn werk, hetzij dat we op de Persoon van de getrouwe Getuige zien, het was niet mogelijk dat Hij werd vastgehouden door de banden van de sjeool. Hij is niet alleen de getrouwe Getuige, maar ook de Eerstgeborene uit de doden.

En nu begint het tweede getuigenis. Alles wat Israël had kunnen zijn, alles wat behoorde tot de mens als verantwoordelijk in zichzelf, voor zover het dit getuigenis betrof, heeft volkomen gefaald. Christus Zelf, de Getrouwe, is verworpen. Als gevolg hiervan is Israël terzijde gesteld als de drager van Gods getuigenis in het vlees. Het is de Opgestane alleen, Die nu het getuigenis kan dragen. En we kunnen eraan toevoegen: Die Zelf het getuigenis is voor Israël, nu een voorwerp van barmhartigheid in plaats van de drager van de beloften en van Gods getuigenis. En dit brengt God ertoe, als ik me zo mag uitdrukken, terug te keren tot Zijn eigen karakter van goedheid. Als Israël geen rechtvaardige drager van het getuigenis en van Gods gerechtigheid kan zijn, ja, die zelfs als zondaar heeft verworpen, keert God terug tot Zijn eigen genadige karakter als de trouwe Schepper. In werkelijkheid, in de grond van Zijn eigen Wezen, is God nooit hiervan afgeweken. Hoewel Hij de mens op de proef stelde door hem in verbinding met Hemzelf te brengen, met ieder denkbaar voorrecht, om te zien of hij een rechtvaardige getuige voor God op aarde zou kunnen zijn.

In zijn hart wist Jona dat God genadig was. Hij en zijn volk hadden het zeker ondervonden. Maar hier wilde hij alleen een getuige van God zijn, als de gerechtigheid gescheiden werd van de barmhartigheid, zodat hij die als getuige van deze gerechtigheid moest optreden, daardoor eer zou ontvangen. Als die

gerechtigheid niet het aangekondigde oordeel ten uitvoer deed komen, zodat hij als getuige hiervan werd verheerlijkt, wilde hij niets met de zaak te doen hebben. Daardoor werd hij onbekwaam om een waar getuigenis af te leggen. Want in werkelijkheid is God genadig; en het is dus onmogelijk een getuigenis van Hem af te leggen zoals Jona wilde. Het zou een onwaar getuigenis zijn geweest. Op grond hiervan wordt de genade, de openbaring van genade, vereenzelvigd met barmhartigheid voor de volken. Is God de God van de Joden alleen? Nee, ook van de volken. En het niet sparen van de olijfboom (Rom. 11), van de Joden als zodanig, is de verzoening van de wereld. Dezelfde Heer is rijk over allen die Hem aanroepen, opdat de volken God mogen verheerlijken vanwege de barmhartigheid ¹.

Dit is aan het eind Gods geschilpunt met Jona. De profeet wilde God het recht ontnemen barmhartigheid te tonen aan Zijn hulpeloze schepselen. Hij staat er op dat God het aangekondigde oordeel zonder verschoning ten uitvoer brengt, zonder zelfs ruimte te laten tot bekering. God begint niet met de raadsbesluiten van Zijn genade te ontvouwen tegenover Jona. Maar Hij beroept Zich op de rechten van Zijn vrijmachtige goedheid, op Zijn natuur, op Zijn eigen karakter. Ninevé had naar God geluisterd. Nu, als God dreigt, dan is dat opdat de mens zich afkeert van zijn ongerechtigheid en zo gespaard wordt. Waarom zou Hij de zondaar anders waarschuwen? Waarom hem niet waarschuwen, en zo rijp laten worden voor het oordeel? Maar dat zijn niet de wegen van God!

We kunnen nog opmerken dat het bij Ninevé niet gaat om geloof in Jahweh, zoals bij de met vrees vervulde zeelieden. Het resultaat van de verschrikkelijke moeiten die in de laatste dagen over Israël zullen komen, als oordeel over het ontrouwe getuigenis van Jahweh, zal zijn dat de God van oordelen bekendgemaakt wordt en de grote Naam van Jahweh verheerlijkt zal worden op de hele aarde (1:14, 16). We hebben al gezien dat dit het getuigenis voor de laatste dagen is van alle profeten, zowel als van de psalmen (zie Jes. 66; Ezech. 36:36; 37:28; 39:7, 22; Zach. 2:11; 14 en andere plaatsen. Zie ook Ps. 9:16-17; 83:19 en de psalmen aan het einde van het boek). Bij Ninevé gaat het eenvoudig om God, de inwoners van de stad geloofden Hem. Het is de uitwerking van het Woord van God op het geweten. Ze belijden hun zonde en keren zich af van hun boze weg. Ze erkennen dat het oordeel van God rechtvaardig is en Zijn Woord waarachtig. En God vergeeft hun en voert Zijn

---

¹ We kunnen er daarom nog bijvoegen, dat het in haar vervulling verbonden is met de opstanding. Maar dit heeft toch nog een diepere oorzaak, nl. de natuurlijke toestand van de mens. Maar onder het bestuur van God openbaarde zich dit bij het falen van de Joden toen Christus kwam in het vlees.

oordeel niet uit. Dit is ook in overeenstemming met Zijn wegen, zoals we die in Jeremia geopenbaard zagen.

De God van genade heeft medelijden met de werken van Zijn hand, als zij zich voor Hem verootmoedigen en sidderen als ze horen van Zijn rechtvaardige oordelen. Maar Jona, in plaats van zorg voor hen te hebben, denkt alleen aan zijn eigen reputatie als profeet. Het arme hart van de mens is onbekwaam om zich te verheffen tot de goedheid van God. Als Jona dichter bij God geweest was, dan zou hij hebben geweten dat dit werkelijk de God was Die hij verkondigde, Die hij dan had liefgehad doordat hij Hem kende. Dan was hij in staat geweest te zeggen: 'Nu kennen de Ninevieten echt die God van Wie ik de eer had getuigenis af te leggen, en zij zullen gelukkig zijn'. Maar Jona dacht alleen aan zichzelf. De zelfzucht van zijn hart verbergt voor hem de God van genade, Die trouw is aan Zijn liefde voor Zijn hulpeloze schepselen. Hoofdstuk 4:2 laat de geest van Jona in zijn verwerpelijkheid zien. De genade van God is onverdraaglijk voor de trots van de mens. Met Zijn gerechtigheid kan men wel akkoord gaan; de mens kan zichzelf daarmee bekleden tot zijn eigen heerlijkheid; de mens houdt wel van de aankondiging van wraak als ze verbonden is met de macht die uit te voeren. God moet Zijn gerechtigheid proclameren. Hij redt niet zonder de zonde te oordelen! Hij maakt de mens met zijn zonde bekend, om hem met Zich te verzoenen, zodat het herstel werkelijk zou zijn dat van zijn hart en geweten met God. Maar het is met het doel Zichzelf bekend te maken in het vergeven van de zondaar.

God staat boven al het armzalige kwaad van de mens en behandelt zelfs Jona met goedheid. Toch laat Hij hem tevens voelen dat Hij Zijn genade, Zijn natuur, niet kan verloochenen om de weerspanningheid van het menselijk hart te bevredigen. Hij verzacht het verdriet van Jona, die teleurgesteld is door het niet in vervulling gaan van zijn woorden; en de zelfzucht van Jona verblijdt zich in deze verlichting. Hij vergeet bijna de wraak die hij gewenst had, in zijn voldoening nu beschermd te zijn tegen de hitte van de zon. Hij was uit Ninevé weggegaan en had zich op een eenzame plek neergezet om te zien wat er zou gebeuren met de stad, waarvan de bekering hem ergerde. En hij verblijdde zich over de wonderboom die God voor hem liet groeien.

Wat een getuigenis van de slechtheid van het vlees. De bekering van de zondaar en diens terugkeer tot God irriteerde zijn hart. Dit is het werkelijk, want de stad werd gespaard toen ze zich bekeerde. Zal God iemand slaan die in verootmoediging over zijn zonden tot Hem terugkeert? Wie het menselijk hart niet kent, kan de toepassing van een woord als 'De liefde verblijdt zich niet over de ongerechtigheid' niet begrijpen. Hier bij de profeet Jona zien we een geval waar het toegepast kan worden. In de gelijkenis van de verloren zoon zien we bij de oudste zoon hetzelfde,

terwijl we bij God opnieuw geduld en goedheid zien. Maar als de mens tevreden is met wat verlichting geeft in zijn mismoedigheid, en hij in zijn zelfzucht zelfs kwaad wordt als wat hem verlichting schenkt verdwijnt, zou God dan de werken van Zijn hand niet sparen en geen medelijden hebben met de schepselen Hij in Zijn goedheid geschapen heeft? Zeker zal Hij niet luisteren naar de mens, die wil beletten dat Zijn goedertierenheid zich zal openbaren voor hen die het nodig hebben.

Het laatste vers van het boek is van ontroerende schoonheid. God openbaart daarin de kracht, de verheven noodzaak van Zijn liefdebetoon. De strafaankondiging van Zijn gerechtigheid moet noodzakelijk worden gehoord, en moet juist ook voltrokken worden als de mens in zijn opstand tegen God volhardt. Maar Zijn liefde blijft rusten in die volmaakte goedheid, die door niets kan worden verminderd en die iedere gelegenheid aangrijpt om zich te openbaren, zo vaak wij het God toestaan om te zegenen. Het is de rust van een volmaaktheid waaraan niets kan ontgaan, die alles gadeslaat om in overeenstemming met Zijn natuur te handelen, de rust van God Zelf die wezenlijk tot Zijn volmaaktheid behoort, en waarvan al onze zegen en al onze vrede afhangt.

Het is goed te bedenken dat het onderwerp van dit boek niet is het oordeel over alle verborgenheden van het hart op die grote dag (Pred. 12:14), maar de regering van God met het oog op de mensen op aarde. Dat is trouwens zo in alle profeten. We kunnen verder ook opmerken dat God Zich in dit boek openbaart als God de Schepper (Elohim). Wij weten dat de hele schepping zucht onder de gevolgen van de zonde, dus ook de dieren. Maar zij deelt ook in de goedheid en het erbarmen van God. Zijn barmhartigheden zijn over hen. Geen musje valt zonder Zijn wil op de aarde. De dag komt dat de vloek opgeheven zal worden, en de schepping – vrij van slavernij en verderf – zich zal verblijden in de vrijheid van de heerlijkheid van de kinderen van God (Rom. 8). God is onze Vader geworden, en Hij zal Zich ook in Zijn karakter als Jahweh openbaren. Hij zal Israël oordelen en Zijn beloften en raadsbesluiten in verbinding met hen vervullen, ondanks de tegenstand van de hele wereld. Maar Hij houdt ook nooit op de Schepper-God te zijn. Hij legt niet één van Zijn karaktertrekken af om een andere aan te nemen, evenmin als Hij ze vermengt. Want zij openbaren Zijn natuur en wat Hij is.

Na alles wat we hebben gezien, is het gelukkig op te merken dat Jona zich ten slotte toch liet onderwijzen door het Woord van God. Dit blijkt uit het bestaan van dit boek zelf, waarin de Geest hem gebruikt om duidelijk te maken wat in het hart van de mens is als werktuig van het getuigenis van God. En tevens om in contrast met Jona (die later echter al zijn fouten beleed) de goedheid van God te openbaren, tot welke Jona zich niet kon verheffen, en waaraan hij zich ook niet kon onderwerpen.

We weten dat de geschiedenis van Jona in het Nieuwe Testament op twee manieren wordt aangehaald, die we niet met elkaar moeten vermengen:

1. Als een getuigenis in de wereld, door het Woord van God. De Heere Jezus vergelijkt deze dienst dan met Zijn eigen bediening.
2. Als in de buik van de vis. De Heere Jezus gebruikt dit feit als een beeld van de tijd dat Hij in het graf zou zijn. Jona was door zijn prediking een teken voor de Ninevieten, zoals Christus het was voor de Joden, die hardere harten en dovere oren hadden dan deze heidenen die ver van God leefden. In wat Jona ondervond als gevolg van zijn weigering als getuige van God op te treden, was hij ook een type van wat over Christus kwam, toen Hij de straf droeg van de zonde van het volk. Alsook van het feit dat Christus als de Opgestane uit de doden de Getuige werd van Gods genade, en tevens de oorzaak van het oordeel over hen die Hem hadden verworpen.

Dat Jona een opmerkelijk beeld is van het volk Israël, tenminste van hun gedrag en gezindheid, hebben we al in de geschiedenis gezien.
